

VI. GYÖRGY KIRÁLY NAGYATYJA - VII. EDWARD MAGYARORSZÁGON

IRTA: PERNESZY KÁLMÁN

VII. Edward király walesi herceg korában négyszer járt Magyarországon. Ezt még sokan tudják, de a részleteket elfelejtették. E sorok célja, hogy egykoru magyar és angol források alapján megrajzolja a későbbi király első, 1873. évi látogatását, amelyhez sok szép magyar remény fűződött.

A walesi herceg és kísérete május 11-én, vasárnap reggel indult el Bécsből az *Ariadne* nevű hajón, amely nyilvánvalólag arról az *Ariadne* nevű yachtról vette nevét, amelyen a herceg a Földközi tengert megjárta. A herceget rendkívül érdekelte a dunai ut, amelyet kétszer szakított meg, először *Komáromnál*, ahol öccsével, Arthur herceggel nagy figyelemmel nézte végig a várműveket, majd pedig *Visegrádnál*, amelynek romantikus multja érdekelte.

A pesti parton ezalatt huszezer főnyi tömeg jött össze, amely várva-várta a királyi hajóját. Nyolc óra tájban felbukkant egy hajó, amire végigfutott a tömeg a kiáltás: *Ariadne!* De kiderült, hogy ez a *Neptun* volt. Végre azonban mégis csak megérkezett az *Ariadne*, amelyet huszezer torok éljenrivalgása fogadott. Az embertömeg mind a hajóhoz rohant, úgyhogy a herceg alig tudott kiszállni. Képzeljük meg hozzá az akkori rendezetlen rakpartot, annak kavicsalmait, szurtos katlanjait, zsáktömegjeit, amelyeken a hercegnek keresztül kellett vergődnie. Végre mégis eljutott a *Hungáriába*, ahol átváltott s onnan a *Nemzeti Kaszinóba* hajtatott estebédre. Itt újból óriási éljenzó néptömeg fogadta. Este fél 11 órakor ment vissza szállására öccsével együtt. Ezt a szolidaritást a magyar lakok azzal magyarázták meg, hogy *Viktória* angol királynő puritán erkölcsű asszony és rossz néven vette volna, „hogy ha fiai az Urnak szánt napon világi örököknek engedték volna át magukat”.

A hercegek hivatalos kísérői voltak: *Mr. Francis Knollys*, a herceg első titkára és bizalmi embere, *Col. Arthur Ellis* és *Col. Christopher Charles Teesdale*, a herceg lovászmesterei, utóbbi a krími háborúnak egyik hőse.

Vele utazott még *William Howard Russel*, a *Times* világhírű munkatársa, *Hohenlohe Langenburg Viktor* herceg, aki a *Gleichen* gróf nevet használta, végül *Lord Dudley* (1817—1885), Angliának egyik leggazdagabb embere feleségével.

A walesi herceg József főhercegnél és a regattán.

A két angol hercegnél hétfőn reggel tisztelgett *Wenckheim Béla* belügyminiszter, gróf *Huyn* főhadparancsnok, *Thaisz Elek* főkapitány és *Sir Edmund Monson* angol konzul. *Thaiszhoz* még gróf *Waldstein János* is csatlakozott, mert így kettesben képviselték a Budapesti Hajós Egyletet, amely délután nagyszabású regattát szándékozott rendezni.

A hercegek e fogadások végeztével József főherceget látogatták meg, aki közvetlen szeretetreméltósággal fogadta rokonait s velük a *Ferdinand* Max-hajón a *Margitsziget*re hajózott. Itt lóvasútra szálltak és a sziget déli oldalán fekvő ebédlőházba mentek, ahol barátságos huszteritékess reggeli várt a társaságra

cigányzenével. József főherceg kellő szakértelemmel elmagyarázta a cigány nép nevezetes voltát, amit egyébként a hercegek hegedűszóbból is megértettek.

Igy mulattak kedélyesen egészen délután öt óráig, amikor a regatta megtekintésére került a sor. A verseny gyönyörű látványosságnak bizonyult. A nézőközönség egy része hajókon helyezkedett el. E célra a *Karl Ludwig* és a *Debrecen* gőzösök szolgáltak. Az angol vendégek a *Hildegard* hajón voltak, *Pauler Tivadar*, *Tisza Lajos* és báró *Wenckheim Béla* miniszterek társaságában. Regattistáink megtették azt, ami tőlük tellett. A rendezés igen buzgó volt, ami abból is látható volt, hogy a *Sabác* nevű kis gőzös, mint jelőzhajó ide-oda futkosott, rajta kívül pedig még egy *Pfeil* nevű hajócska is cirkált, fedélzetén a pályabírákkal. Mindenél azonban jobban érdekelte a hercegeket „az a szép és lojális hölgykoszoru, amelyen a legelőkelőbb bálokon sem szokott látható lenni”.

A két herceg láthatásáért törte magát a közönség és a „jól táplált, kiborotvált arcu herceg szürke porkö-pönyegben, szintegy Arthur herceg körszakállával folytonos látszóvezés céltáblájaként szolgált”, amint azt *A Hon* feljegyezte.

A *Nemzeti Kaszinóban* és *Hunyady László* előadásán.

Hét órára a *Nemzeti Kaszinóba* sietett a társaság ebédelni. A kaszinó udvarán katonai zenekar volt felállítva, az étteremben *Berkes* zenekara játszott vörösnadrágosan, diszruhában. „Mikor a cigány letette vonóját, a herceg szinig töltött pohárral kínálta meg a primást.” Az egész vacsora ideje alatt a kaszinó előtt a *Hatvani-utcán* óriási néptömeg hullámozott és éltette a hercegeket, különösen akkor, amikor a *Nemzeti Színházba* menendő, az utcán megjelentek.

Ezalatt a *Nemzeti Színházban Erkel Hunyadi Lászlóját* adták és már az első két felvonással végeztek is. Természetesen a közönség nyugtalan volt. A második felvonás után végre megjelentek és a *József* főherceg páholyával szemben levő páholyban foglaltak helyet. A *Pester Lloyd* szerint nagyon figyelmes hallgatók voltak és a zene ütemét fejbőlintással és kézmozdulatokkal kísérték. Nagyon tetszett nekik a magyar tánc is, amelyet megismételtek. A walesi herceg itt kérte meg *Lónyay Menyhért* miniszterelnököt, hogy mutassa majd meg neki a *Magyar Tudományos Akadémiát*. A színházból a walesi herceg ismét visszatért a kaszinóba, ahol „magyar főurak és magasrangú tisztek társaságában kedélyesen mulatott éjfélig”.

Arthur hercegnek más programja volt; ő gróf *Batthyány Elemér* meghívását fogadta el, aki a *Hungária-szállóban* rendezett tiszteletére táncos estélyt. Arthur herceg a kerिंगőt csak elnézgette, a csárdásba azonban beugrott, amire a vidám magnáskisasszonyok magyarosan megforgatták.

A walesi herceg megtárgyalja Arany Jánossal a *Walesi Bárdokat*.

Kedden, május 13-án került a sor az

VII. Edward 1873-ban, walesi herceg korában, első magyarországi látogatása idején.